

ULUSLARARASI SATIM SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KONVAN- SİYONU'NDA (CISG) SATICI AÇISINDAN İFA YERİ VE ZAMANI (TÜRK BORÇLAR KANUNU İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK)

Öğr. Gör. Hatice KARACAN*

GİRİŞ

Uluslararası ticarete en yaygın sözleşme tiplerinden biri, menkul malları konu alan satım sözleşmeleridir. Ülkeler arasındaki ticaret engellerinin azalması nedeniyle ticari hayatta meydana gelen hareketlilik, satım sözleşmesinin önemini daha da artırmıştır. Satım sözleşmesine ilişkin olarak ulusal hukuklardaki farklı düzenlemeler, uluslararası satışlarda ihtilafların çözümünü daha da karmaşık hale getirmiştir. Bu nedenle, satıma ilişkin kuralların yeknesaklaştırılması amacıyla, Birleşmiş Milletler bünyesinde 1980 yılında *Uluslararası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Konvansiyonu*¹ kabul edilmiştir. Halen altmışaltı ülkenin taraf olduğu Konvansiyon 1988 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Konvansiyonun sonuç metnini imzalamış olmakla birlikte, henüz onaylamamıştır. Bununla birlikte, kanunlar ihtilafı kurallarının Konvansiyona taraf bir ülkenin hukukuna atıfta bulunması halinde², Konvansiyon, o ülke hukukunun bir parçası olarak³ ülkemizde de uygulama alanı bulabilecektir.

İfa yeri ve zamanı, satım sözleşmesinde, tarafların edimlerini tam ve gereği gibi yerine getirip getirmediğinin, ihtilafa uygulanacak

* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Polis Akademisi İstanbul Şükrü Balcı Polis M.Y.O.

1 Bundan sonra sadece Konvansiyon olarak ifade edilecektir.

2 Konvansiyonun 1/1-b hükmünde milletlerarası özel hukuk kurallarının âkit bir devletin hukukuna atıf yapması halinde de uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu düzenleme, Konvansiyonun uygulama alanının daha da genişlemesini sağlamıştır.

3 Tiryakioğlu, 108; Tokar, 46.

hukukun, temerrüdün gerçekleşip gerçekleşmediğinin, hasar ve yararın hangi anda karşı tarafa geçtiğinin tespit edilebilmesi gibi açılardan büyük öneme sahip kavramlardır. Anglo-Amerikan ve Kara Avrupa'sı hukuk sistemlerini bir arada buluşturması nedeniyle terimlerden ziyade uygulamaya yönelik Konvansiyonda, tarafların borçlarını yerine getirmelerini ifade etmek için "ifa" terimi kullanılmamış; satıcı açısından "malların teslimi"; alıcı açısından "ödeme" ifadeleri tercih edilmiştir. İfa yeri ve zamanı Konvansiyonun üçüncü kısmında, tarafların her biri için ayrı bölümlerde ele alınmıştır. Çalışmamızın konusu, Konvansiyon çerçevesinde satıcı açısından ifa yeri ve zamanının tespit edilmesi, Borçlar Kanununda yer alan ifa yeri ve zamanına ilişkin hükümlerle karşılaştırılmasıdır.

Borçlar Kanununda, satım sözleşmesinden doğan borçların ifa yeri ve zamanı ile ilgili olarak, özel hükümlerde ayrıntılı düzenleme yer almadığından, konu büyük ölçüde genel hükümler çerçevesinde açıklanmıştır. Genel hükümlerde ise ifa yeri ve zamanı, satım sözleşmesinin tarafları olan satıcı ve alıcıya göre değil, edimin niteliğine göre farklı şekillerde tespit edilmiştir. Örneğin Borçlar Kanununun genel hüküm niteliğindeki 73. maddesi uyarınca, satım sözleşmesinden kaynaklanan her bir edim için ifa yeri, edimin niteliğine göre ayrı ayrı belirlenecektir⁴.

Çalışmamızda, sistematik açıdan Konvansiyon esas alınmıştır. Bu nedenle, öncelikle malların teslimi açısından ifa yeri ve zamanı daha sonra mallara ilişkin belgelerin teslimi açısından ifa yeri ve zamanı incelenmiştir. Borçlar Kanununda yer alan ifa yeri ve zamanına ilişkin hükümlere ve bu hükümlerin Konvansiyonla ne derece örtüştüğüne ise, her bir başlık altında, içerikte değinilmiştir.

I. GENEL OLARAK

Satıcının temel borçları, Konvansiyonun 30. maddesinde genel olarak düzenlenmiştir. Buna göre, satıcı sözleşmede ve Konvansiyonda öngörüldüğü şekilde malları teslim etmek, onlara ilişkin belgeleri vermek ve malların mülkiyetini geçirmekle yükümlüdür (CISG m. 30).

Konvansiyonun 30. maddesinde satıcı için üç temel borç öngörülmüştür. Bunlardan ilki malların teslimidir. Malları teslim eyleminin şekli ve yeri Konvansiyonunun 31. maddesinde düzenlenmiştir. Teslim zamanı ise 33. madde altında kaleme alınmıştır. Satıcı, doğru mal-

⁴ Kalpsüz, 39.

ları, alıcı ile aralarındaki sözleşme ve uygulamalar, ticari teamüller ve Konvansiyon hükümleri çerçevesinde belirlenen yer ve zamanda teslim etmek zorundadır.

Satıcının ikinci borcu, satım konusu mallara ilişkin belgeleri devretmektir. Mala ilişkin belgelerin neler olduğu konusunda Konvansiyonda açıklık yer almamakla birlikte, bu yükümlülüğün ne zaman ve nerede gerçekleştirileceği Konvansiyonun 34. maddesinde düzenlenmiştir. Satıcının yükümlülüklerini, daha önceki uluslararası metinlere göre daha dar yorumlayan Konvansiyon, sözleşme özgürlüğü ilkesine sıkı sıkıya bağlıdır⁵. Bu nedenle, satıcının, malları ve belgeleri teslim yükümlülüğüne ilişkin söz konusu düzenlemeleri, taraflarca başka şekilde kararlaştırılmadığı takdirde uygulama alanı bulacaktır⁶.

Satıcının üçüncü borcu ise malların mülkiyetini alıcıya nakletmektir. Konvansiyonda, satım sözleşmesinin satılan malların mülkiyeti üzerindeki etkileri düzenlenmemiştir (m. 4/I-b). Dolayısıyla mülkiyetin nasıl ve ne zaman devredilmiş sayılacağına ilişkin sorular Konvansiyonda cevapsız bırakılmıştır. Bu nedenle, mülkiyetin devredilip devredilmediğine ilişkin ihtilaflar, devletler özel hukuku kuralları çerçevesinde tespit edilen ülke hukuku tarafından çözüme kavuşturulacaktır⁷.

Satıcının borçları açısından Konvansiyonun 30. maddesi hukukumuzla paralellik göstermektedir. Borçlar Kanununa göre satıcının yükümlülükleri satılan malı alıcıya teslim etmek ve mülkiyeti nakletmektir (m. 182). Hükümde yer alan “teslim” kavramı öğretide, zilyetliğin naklinin bir türü olarak görülmektedir⁸. Bununla birlikte, satıcının teslim yükümlülüğü, mülkiyeti nakil borcunun tamamlayıcısı olarak değerlendirilmektedir⁹. Konvansiyon ise, satıcının mülkiyeti nakil borcunu öngörmekle birlikte, bu borcun içeriğini kapsam dışı bırakarak, malı teslim borcunu ön plana çıkarmaktadır. Teslim eyleminin nasıl ve ne zaman gerçekleştirileceği; malın ayıplı olması, hasarın

5 Erdem, 67.

6 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 327.

7 Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 616. Genellikle “lex rei sitae” kuralının devreye gireceği ve malın bulunduğu yer hukukuna göre mülkiyetin nakledileceği kabul edilmektedir, Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 339. Türk hukukunda da MÖHUK m. 23'te aynı ilke benimsenmiştir.

8 Eren, 194; Fezyioğlu, 232; Akıntürk, 217;

9 Yavuz, 34; Tunçomağ, 28; Kılıçoğlu, 19.

intikali gibi konulardan tamamıyla bağımsız olarak ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir¹⁰. Bu eylemin sonucu olarak zilyetliğin nakli ve mülkiyetin intikali ise Konvansiyonda ulusal hukuklara bırakılmıştır. Bununla birlikte öğretide, Konvansiyonun 30. maddesinde yer alan “malları teslim etmek (to deliver the goods)” ifadesi, malların zilyetliğinin alıcıya geçirilmesi amacıyla, borçlunun borçlandığı edimin ifası için yapılan davranış olarak yorumlanmaktadır¹¹. Bu nedenle Konvansiyonda, teslim yeri ve zamanına ilişkin düzenlemeler, aksi anlaşılmadığı sürece, satıcının edimi açısından ifa yeri ve zamanını ifade etmektedir.

II. MALLARIN TESLİMİ AÇISINDAN İFA YERİ

A- Genel Olarak

Hukumumuzda ifa yeri, borçlanılan edimin yerine getirilmesi gereken; borç konusunun, alacaklının kullanabileceği, yararlanabileceği ya da tasarruf edebileceği hâkimiyet sahası olarak kabul edilmektedir¹². Esas olan, satıcının yükümlülükleri açısından son hareketin gerçekleştiği yerdir. Bu andan itibaren, satım sözleşmesinden beklenen sonuçların alınması alıcının davranışına bağlıdır. Bu nedenle teslim yeri, menkul satımlarında, satıcının borcunu ifa ettiği yerdir¹³. İfa yeri ile ifa sonucunun gerçekleştiği yer her zaman aynı yer olmayabilir. Özellikle gönderme borçlarında ifa yeri malın gönderildiği yer olmasına rağmen, ifa sonucunun gerçekleştiği yer malın varma yeridir¹⁴. Konvansiyonda bu yerlerden hangisinin ifa yeri olarak kabul edileceği konusunda bir açıklık yer al-

10 ULIS'te kabul edilen teslim kavramı, sözleşmeye aykırılık ve hasarın intikali gibi bazı problemlerle birlikte ele alındığından, ortaya çıkan karışıklık beklenmedik sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştu. Konvansiyonun hazırlanması sırasında, UNCITRAL bünyesinde çalışan grup, bu problemleri teslim kavramından bağımsız olarak çözülmesi gerektiğine karar vermiştir, Honnold, 290; Alejandro M. Garro, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 371.

11 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 327; Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 617; Atamer, 138. Duruma göre teslim, malların gönderilmesi ile gerçekleşebileceği gibi alıcının tasarrufuna hazır bulundurmak şeklinde de olabilecektir, Huber/ Widmer, aynı yer, 339. Elbette ki taraflar, teslimin nasıl gerçekleştirileceğini özel olarak düzenleme hakkına sahiptirler, A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/30, 2.

12 Von Tuhr, 499; Eren, 898; Tunçomağ, 675; Reisoğlu, 278. İfa yerinin hukuki niteliğine ilişkin olarak öğretide yer alan teoriler ve eleştirileri için bkz. Kalpsüz, 102 vd.

13 Yavuz, 34; Atamer, 138.

14 Eren, 899.

mamaktadır. Esasen “teslim” kavramı tercih edilen Konvansiyonda, “ifa” kavramı kullanılmamıştır. Hâlbuki ifa yerinin belirlenmesi, borçlanılan edimin tam ve gereği gibi yerine getirilip getirilmediğinin tespiti, bu bağlamda alacaklı ve borçlu temerrüdü, yetkili mahkemenin tayini, uygulanacak hukukun tespiti¹⁵ gibi sorunlar açısından önem arz etmektedir.

Satıcı açısından ifa yeri, başka bir deyişle teslim yeri, Konvansiyonun 31. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Aşağıda ayrıntısıyla inceleyeceğimiz 31. madde, teslim borcunun nerede ifa edileceği konusunda sözleşmede özel bir düzenleme yer almadığı takdirde uygulanan yedek hukuk kuralı niteliğinde bir hükümdür¹⁶. Bunun yanı sıra, taraflar arasındaki uygulamalar veya uluslararası ticari teamüller ile de teslim yeri belirlenememiş olmalıdır¹⁷. Söz konusu düzenleme, Borçlar Kanununun, bütün sözleşmeler için genel olarak ifa yerini düzenleyen 73. maddesinin, satıcının teslim borcuna uyarlanmış karşılığı ile örtüşmektedir. Borçlar Kanununun 73. maddesi de taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece uygulama alanı bulacak bir yedek hukuk kuralıdır¹⁸.

15 Hukukumuzda yabancılaşma unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde uygulanacak hukuk, Türk mahkemelerinin uluslararası yetkisi, yabancı kararların tanınması ve tenfizine ilişkin 20.05.1982 tarih ve 2675 sayılı Kanun, 27.11.2007 tarih ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde, sözleşmeden doğan ilişkiye borcun ifa yeri hukukunun uygulanacağını öngören eski düzenlemeden farklı olarak yeni düzenlemede sözleşmeyle en sıkı ilişkili olan hukukun uygulanacağı hüküm altına alınmıştır (m. 24/IV c. 1). Sözleşme ile en sıkı ilişki içinde olan hukuk ise karakteristik edim borçlusunun, sözleşmenin kuruluşu sırasındaki mutad meskeni hukuku, ticarî veya meslekî faaliyetler gereği kurulan sözleşmelerde karakteristik edim borçlusunun işyeri, bulunmadığı takdirde yerleşim yeri hukuku, karakteristik edim borçlusunun birden çok işyeri varsa söz konusu sözleşmeyle en sıkı ilişki içinde bulunan işyeri hukuku olarak kabul edilmiştir (c. 2). Bununla birlikte, hâlin bütün şartlarına göre sözleşmeyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşmenin, bu hukuka tâbi olacağı belirtilmiştir (c. 3). Görüldüğü gibi yeni düzenleme ile her ne kadar bağlama kuralı olarak, “ifa yeri hukuku” terk edilmiş gibi görünse de uygulanacak hukuk belirlenirken “sözleşme ile en sıkı ilişkili olan hukuk”un tespit edilmesinde ifa yeri yine gündeme gelecektir. Satım sözleşmesinin hangi hallerde yabancılaşma unsuru taşıyacağı ve uygulanacak hukukun tespiti hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tiryakioğlu, 207 vd.; Tokar, 46 vd.

16 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 342; Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 616; Gabriel, 110; Atamer, 141.

17 Atamer, 141.

18 Eren, 901; Feyzioğlu, 233; Oğuzman/ Öz, 244.

Konvansiyonun 31. maddesinde ifa yeri, esasen satıcının işyeri olarak tespit edilmiş olmakla birlikte, sözleşmenin malların taşınmasını gerektirip gerektirmemesi ve malların gönderilmesi veya alıcı tarafından alınması esasına göre farklı ifa yerleri öngörülmüştür¹⁹. Uluslararası ticaretin özellikleri göz önünde bulundurularak yapılan bu ayırım sonucu, her bir ihtimal üç ayrı bent altında düzenlenmiştir. Aşağıda her bir bent ayrı başlıklarda incelenecektir.

Para ve diğer menkul şeyleri konu alan borçlara ilişkin olarak öğretide yapılan, aranılacak²⁰, götürülecek²¹ ve gönderilecek²² borç ayırımı çerçevesinde, Konvansiyonda malların teslim yeri açısından aranılacak ve gönderilecek borçlara yer verilmiştir. Götürme borcu ise düzenlenmemiştir. Borçlar Kanununun genel kısmında ise esasen aranılacak ve götürülecek borçlara yer verilmiş, gönderme borcu özel kısımda, satım sözleşmesine özgü olarak düzenlenmiştir (m. 186/ II).

B. Gönderme Borçlarında İfa Yeri (CISG m. 31/ I-a)

1. Sözleşmenin Malların Taşınmasını Gerektirmesi

Konvansiyonun 31. maddesinin (a) bendine göre, satıcının teslim borcu, satım sözleşmesi malların taşınmasını gerektiriyorsa, malları alıcıya ulaştırılmaları için ilk taşıyıcıya vermektir. Bu bendin uygulanabilmesinin ilk koşulu sözleşmenin malların taşınmasını gerektirme-

¹⁹ İfa yeri açısından genel kural niteliğindeki Konvansiyonun 31. maddesinin, sözleşmeden dönüldüğü takdirde, malların iadesi gereken durumlarda da uygulama alanı bulması gerektiği, şüphe halinde, alıcının malları kendi işyerinde iade etmesi gerektiği kabul edilmektedir, Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 616.

²⁰ Aranılacak borçlarda ifa yeri borçlunun ikametgâhı ya da işyeridir. Alacaklı ya da yetkili temsilcisi borcun konusu olan şeyi borçludan almak zorundadır. Borçlu ise, borç konusu şeyi, teslim zamanında alacaklının emir ve tasarrufuna hazır bulundurmaya yükümlüdür, malı kaldırmak alacaklıya aittir, von Tuhr, 503; Eren, C. III, 126.

²¹ Borçlunun, borçlu olduğu şeyi, hasar ve masrafı kendisine ait olmak üzere, alacaklının ikametgâhı veya işyerine göndermekle yükümlü olduğu borç türüdür. Borç konusu şeyi götürmek ifanın bir unsuru olup, ifa yeri alacaklının işyeri veya ikametgâhı olarak kabul edilmektedir, von Tuhr, 503; Eren, C. III, 127.

²² Gönderilecek borç, borçlunun, borç konusu şeyi alacaklıya göndermek zorunda olduğu borç türüdür. Borçlu, hasar ve masrafları kural olarak alacaklıya ait olmak üzere, borç konusu şeyi normal taşıma ve ulaştırma araçları ile alacaklının bulunduğu veya gösterdiği yere göndermekle yükümlüdür. Borçlar Kanununda sadece satım sözleşmesine özgü olarak m. 183/II'de yer verilen gönderme borçlarında ifa yeri, genel hükümler çerçevesinde borçlunun ikametgâhı ya da şeyin bulunduğu yer olarak kabul edilmektedir, von Tuhr, 504; Eren, C. III, 127.

sidir. Bunun için sözleşmenin taşıyıcıya atıfta bulunması ya da taraflar arasındaki uygulamaların veya aradaki mesafe vb. nedenlerle uluslararası ticarete geçerli teamüllerin taşıyıcıyı zorunlu kılması gerekmektedir²³. Uygulamada satım sözleşmelerinin malların taşınmasını gerektirmesi sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Konvansiyon, uluslararası sözleşmelerin genellikle taşımayı içereceğini düşünerek, satıcının gönderme borcunu öncelikli olarak düzenlemiş, alıcı tarafından malların aranmasını ikinci sırada ele almıştır²⁴. Gönderme borcunun varlığı için malların ayırt edilmiş veya ayırt edilebilir nitelikte olmaları önem arz etmemektedir.

Yaklaşık bütün menkul satımları, malların taşınmasını gerektirse de, 31. maddenin (a) bendi, satıcının, malları, alıcıya ulaştırılmaları amacıyla taşıyıcıya teslim etmesi gereken hallerde uygulanır²⁵. Malların taşıyıcıya teslim edilmesi, zilyetliğinin taşıyıcıya bırakılmasıdır. Bu nedenle, teslimin gerçekleştiğinin taşıyıcıya bildirilmiş olması ya da taşıyıcının bunu öngörebilecek durumda olması gerekir²⁶.

Satıcı, malları alıcıya ulaştırması için bağımsız ilk taşıyıcıya teslim etmekle, sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüğünü yerine getirmiş olur²⁷. Bu nedenle malların taşıyıcıya teslim edildiği yer, ifa yeri olarak kabul edilmektedir²⁸. Konvansiyon, gönderme borcunun varlığını ilke olarak kabul ettiğinden, tarafların iradesinden veya şartlardan, malların alıcıya ulaştırılması gerekliliği anlaşılmadığı sürece, salt malların taşınmasının gerekmesi, ifa yerinin değiştiği anlamına gelmeyecektir²⁹. Bu nedenle götürme borcunun varlığını, dolayısıyla ifa

23 Honnold, 288; Atamer, 143.

24 A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/ 31, 3; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 346.

25 Honnold, 288.

26 Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 617; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 351.

27 Bernstein/ Lookofsky, 69.

28 Honnold, 288; Henry Gabriel. The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 348; Gabriel. 110; Joseph Lookofsky. Quo Vadis CISG, 192; Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 617; Bernstein/ Lookofsky, 73; Atamer, 142.

29 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 343; Atamer, 143.

yerinin varma yeri olduğunu kabul edebilmek için bu durumun sözleşmeden açıkça anlaşılması gerekir³⁰.

Sözleşmeden götürme borcunun varlığı anlaşılmadığı sürece, ifa yeri, malların taşıyıcıya teslim edildiği yerdir. Bununla birlikte Konvansiyonda malların taşıyıcıya nerede teslim edilmesi gerektiği konusunda açıklık yoktur. Öğretide, satıcının, bu yeri seçmekte özgür olduğu kabul edilmektedir³¹. Satıcı malları taşıyıcının bulunduğu yere kadar götürüp teslim edebileceği gibi, durumun özelliğine göre teslimatı kendi işyerinde de gerçekleştirebilecektir. Satıcı seçim hakkını, Konvansiyonun 7. maddesinde düzenlenmiş bulunan dürüstlük kuralı çerçevesinde kullanmak zorundadır (f. I). Bu nedenle teslim yerini, malın sağlam varması için tehlike arz etmeyecek en uygun şekilde belirlemelidir³².

Hukukumuzda satıcının malları gönderme borcu, Borçlar Kanununun özel kısmında 186. maddede, satım sözleşmesine özgü olarak düzenlenmiştir. Burada satıcının, malı göndermekle üzerine düşen ifa işlemlerini tamamlamış olduğu kabul edilmekle birlikte; öğretide, malın gönderildiği yer değil, Kanunun 73. maddesi çerçevesinde parça borcu söz konusu olup olmamasına göre, malın bulunduğu yer veya satıcının işyeri ifa yeri olarak kabul edilmektedir³³. İşyerinden veya malın bulunduğu yerden gönderme yerine kadar yaptığı faaliyetlerde satıcı, alıcının hesabına işlem yapan vekil olarak değerlendirilmektedir³⁴. Bunun yanı sıra, Kanunumuzda malların bulunduğu yerde teslim kuralıdır, gönderme ise istisnadır. Hâlbuki Konvansiyon, uluslararası ticaretteki uygulamaları düşünerek öncelikli olarak, malların gönderilmesi gereken olasılığı düzenlemiştir.

2. Taşıyıcının Özellikleri

Konvansiyonun 31. maddesinin (a) bendi uyarınca, gönderme borcunun varlığını kabul için, malların teslimi gereken taşıyıcının bağım-

30 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 347.

31 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 351; Atamer, 143.

32 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 351; Atamer, 144.

33 Kalpsüz, 60; Eren, 906; Oğuzman/ Öz, 246; Tunçomağ, Genel Hükümler, 683.

34 Tunçomağ, Genel Hükümler, 683; Eren, 906.

sız olması gerekir³⁵. Taşıyıcı, taraflardan (satıcı veya alıcı) herhangi birinin kontrolü altında olmamalıdır. Satıcı, malların taşınmasını da üstlenmişse, mallar varma yerinde alıcıya teslim edilmediği sürece üzerine düşen yükümlülükleri tamamlamış olmayacağından, ifa yeri de varma yeri olarak kabul edilecektir³⁶. Malların taşınması işlemlerinin, alıcının bizzat kendisi tarafından organize edilmesi halinde ise ifa yeri, 31. maddenin (a) bendine göre değil, malların durumuna göre aranılacak borçları düzenleyen (b) veya (c) bentleri çerçevesinde belirlenecektir³⁷.

Sözleşme, malların birden fazla bağımsız taşıyıcı tarafından taşınmasını gerektirebilir. Bu halde, malların ilk taşıyıcıya teslim edildiği yer ifa yeridir. Nitekim satıcı malları ilk taşıyıcıya teslim etmekle, sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmiş olur³⁸. İlk taşıyıcının, malları, başka taşıyıcılara nakletmesi veya tüm yol boyunca kendisinin taşıyacak olması ifa yeri açısından önem arz etmez. Malların, taşıma işleri komisyoncusuna teslim edildiği hallerde ise, teslim borcunun yerine getirilip getirilmediği; taşıma işleri komisyoncusunun, taşıyıcı ayarlayıp malları ona teslim ettiği takdirde mi teslim borcunun yerine getirmiş sayılacağı tartışmalıdır. Öğretide, sözleşmede açıkça aksine düzenleme yer almadığı sürece, bu halde de, komisyoncuya malların teslimi ile teslim borcunun yerine getiriliş sayılması gerektiği kabul edilmektedir³⁹.

35 Honnold, 208; Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 617; Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 347; A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/31, 3.

36 A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/31, 3. Malların, satıcının kendi işçileri tarafından taşınması halinde -istihdam edilen kişinin davranışından sorumluluk dolayısıyla- veya satıcı bir tüzel kişi ise, bu tüzel kişinin ilgili departmanı tarafından gerçekleştirilen taşımalarda m. 31/1-a uygulama alanı bulmaz, Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 349.

37 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 346.

38 UN DOC. A/CONF. 97/5, 30; Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 617; Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 343.

39 Atamer, 157.

C. Aranılacak Borçlarda İfa Yeri

1. Genel Olarak

Konvansiyonun, ticari hayatın gereklerini dikkate alarak öncelikli olarak gönderme borcunun varlığını düzenlediğini yukarıda belirtmiştik. Sözleşmede, malın nerede teslim edileceğine ilişkin düzenleme yoksa ve 31. maddenin (a) bendi çerçevesinde gönderme borcunun varlığı da kabul edilemiyorsa, bu takdirde, malların teslim yeri olarak, alıcı açısından bir aranılacak borç söz konusu olacaktır. Bu durumda ifa yeri Konvansiyonunun 31. maddesinin (b) ve (c) bentlerinde, öncelikli olarak, malların bulunduğu veya üretileceği yer biliniyorsa burası (bent b), bilinmiyorsa satıcının işyeri olarak düzenlenmiştir (bent c).

Satım sözleşmesinin taşımayı içermediği veya satıcının, malları teslim etmek için belirli bir yer ile bağlı olmadığı hallerde devreye girecek olan (b) ve (c) bentleri, uluslararası satışların çok az bir kısmında uygulanabilirliğe sahiptir⁴⁰. Satıcı ve alıcının nispeten birbirlerine yakın oldukları ve alıcının malların bulunduğu yerden veya satıcının işyerinden taşıma imkânına sahip olduğu hallerde uygulanır. Satıcı, malın bulunduğu yerde veya işyerinde, malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurmakla sözleşmeden kaynaklanan teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olur. Her iki halde de aranılacak bir borç söz konusu olup, ifa yeri, malların alıcının tasarrufuna hazır bulundurulması gereken yerdir⁴¹.

2. Malın Bulunduğu Yerde Teslim (CISG m. 31/ I- b)

Konvansiyonun 31. maddesinin (b) bendine göre satıcının teslim borcu, (a) bendinin kapsamına girmeyen hallerde; sözleşmenin, ferdin belirlenmiş mallara veya belirli bir stoktan karşılanacak nev'en belirlenmiş mallara veya imal edilecek ya da üretilecek mallara ilişkin olması ve tarafların, sözleşmenin kurulduğu sırada malların belirli bir yerde bulunduğunu veya orada imal edileceğini yahut üretileceğini bilmeleri durumunda, malları bu yerde alıcının tasarrufuna hazır bulundurmaktır. Malların, alıcının tasarrufuna hazır bulundurulmasından anlaşılması gereken, alıcının bu malların zilyetliğini kazanabilmesi

⁴⁰ Bernstein/ Lookofsky, 73.

⁴¹ Honnold, 209; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 356; Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 615.

için gerekli olan her türlü işlemin satıcı tarafından yapılmış olmasıdır⁴². Şayet ifa zamanı belirli bir tarih olarak kararlaştırılmamışsa, malların hazır bulundurulması tek başına yeterli değildir, bu durumdan alıcının haberdar edilmiş olması da gerekir⁴³.

Düzenlemenin ifadesinden de anlaşıldığı gibi, teslim borcunun, malların bulunduğu yerde ifa edilebilmesi, bazı olasılıkların varlığına bağlı tutulmuştur. Bu olasılıkları dört gruba ayırmak mümkündür. Birincisi, satım konusu malların sözleşme anında nerede olduğu taraflarca bilinmektedir. İkincisi mallar belirli bir stoktan temin edilecektir ve taraflarca sözleşme anında bu stokun nerede bulunduğunu bilinmektedir. Üçüncü olarak, mallar, satıcı veya üçüncü bir kişi tarafından üretilecektir ve üretim yeri sözleşme anında bilinmektedir. Son olarak, bitkisel ürünlerin satımında veya maden satımlarında ürünün yetiştirileceği çiftliğin veya madenin çıkarılacağı ocağın yeri taraflarca bilinmektedir.

Her dört olasılıkta da esas olan, malın (veya stokun) bulunduğu (üretildiği, çıkarıldığı) yerin sözleşmenin kurulduğu anda taraflarca kesin bir şekilde biliniyor olmasıdır⁴⁴. Tarafların, bu yerin neresi olduğunu öngörebilecek durumda olmaları bendin uygulanabilmesi için yeterli değildir⁴⁵. Sözleşme kurulduğu anda malların nerede bulunduğu bilinmiyorsa, (b) bendi uygulanmaz. Sözleşme kurulduktan sonraki bir tarihte malların bulunduğu yerin öğrenilmesi halinde, m. 29 uyarınca taraflarca ayrıca anlaşma yapılmadığı sürece, 31. maddenin (c) bendi uyarınca teslim (ifa) yeri satıcının işyeri olur⁴⁶. İnternet ortamında gerçekleştirilen, bilgisayar programı satım sözleşmelerinde, disket veya CD gibi taşıyıcı bir aygıtta yüklü olmayan bu programların Konvansiyon çerçevesinde mal olup olmadıkları tartışmalı olmakla birlikte, satıcı açısından ifa yeri Konvansiyonun 31. maddesinin (b)

42 Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 618; Atamer, 159; Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 358.

43 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 358; Atamer, 159.

44 Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 618; Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 343.

45 UN DOC. A/CONF. 97/5, 30.

46 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 357.

bendi çerçevesinde Internet ortamı olarak değerlendirilmektedir⁴⁷. Buna göre, taraflar, programın Internet ortamında hazır bulunduğunu bilmektedirler ve satıcı, programı Internet ortamında alıcının yüklemesine hazır bulundurmakla sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmiş olur⁴⁸.

Hukumumuzda da parça borcunun söz konusu olduğu hallerde, teslim borcunun ifa yeri; tarafların, sözleşme kurulduğu anda malın nerede bulunduğunu bilmeleri kaydıyla⁴⁹ malın bulunduğu yer olarak düzenlenmiştir (BK m.73/II). Bu nedenle, Konvansiyonun düzenlemesinin, taraflarca belirlenmiş mallara ilişkin kısmı Borçlar Kanunu ile örtüşmektedir. Bununla birlikte, Konvansiyonda, belirli bir yerde üretilen veya yetiştirilen veya belirli bir stoktan karşılanan mallar için de özel hüküm öngörülmüştür. Hâlbuki hukukumuzda bu haller için özel bir düzenlenme yer almamaktadır.

3. Satıcının İşyerinde Teslim (CISG m. 31/ I- c)

Konvansiyonun 31. maddesinin (c) bendine göre, sözleşme ile teslim yeri öngörülmediği, 31. maddenin (a) ve (b) bentleri çerçevesinde de teslim yerinin tespit edilemediği hallerde; satıcı, sözleşmenin kurulduğu sırada işyerinin bulunduğu yerde malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurmakla teslim borcunu ifa etmiş olur. Görüldüğü gibi (c) bendi, sözleşme ve Konvansiyonun diğer hükümleri çerçevesinde teslim yerinin tespit edilemediği hallerde uygulama alanı bulan tali (ultime ratio) bir düzenlemedir⁵⁰. Burada da aranılacak bir borç söz konusudur⁵¹. Malları, kendi işyerinde, alıcının tasarrufuna hazır bulundurmakla, satıcı, sözleşmeden kaynaklanan teslim borcunu ifa etmiş olur. Malların, alıcının tasarrufuna hazır bulundurmasından anlaşılması gereken, (b) bendinde olduğu gibi, alıcının malların zilyetliğini kazanabilmesi için gereken bütün eylemlerin gerçekleştirilmiş olması, gerekiyorsa bunun alıcıya bildirilmesidir⁵².

47 Kaplan, 351.

48 Kaplan, aynı yer.

49 Kalpsüz, 95; Eren, 904; Oğuzman/ Öz, 245; Tunçomağ, Genel Hükümler, 681.

50 A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/ 31, 4; Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 618; Atamer, 147.

51 Atamer, 147.

52 UN DOC. A/CONF. 97/5. 31; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 358.

Bu düzenleme uyarınca ifa yeri, satıcının, sözleşmenin kurulduğu sıradaki işyeridir. Sözleşme kurulduktan sonra satıcının işyerini değiştirmesi halinde, dürüstlük kurallarına aykırı olmadığı sürece, alıcının, yeni işyerinde teslimi kabul etmesi gerektiği kabul edilmektedir⁵³. Bununla birlikte işyeri değişikliğinden kaynaklanan, malların teslim alınması için yapılması gereken ek masraflara satıcı katlanacaktır⁵⁴.

Tarafların birden fazla işyerlerinin bulunması veya hiç işyerinin olmaması halinde nasıl bir sonuca ulaşılması gerektiği Konvansiyonun 10. maddesinde düzenlenmiştir. Ancak burada işyerinden ne anlaşılması gerektiği konusunda açıklık yoktur⁵⁵. Öğretide, işyeri, ticari işlemlerde bulunmak amacıyla oluşturulan, göreceli de olsa devamlı ve düzenli bir organizasyona sahip yer olarak tanımlanmaktadır⁵⁶. Satıcının birden fazla işyerinin bulunması halinde, teslim yeri, Konvansiyonun 10. maddesinin (a) bendi uyarınca sözleşme ve sözleşmenin ifası ile en yakın bağlantı içerisinde bulunan yer olacaktır⁵⁷. Satıcının mesleki veya ticari bir işyeri yoksa bu durumda m. 10 (b) uyarınca satıcının mutad meskeni teslim yeri olarak kabul edilecektir⁵⁸.

İfa yeri açısından satıcının işyerinden tam olarak ne anlaşılması gerektiği, satıcının o yerde fiilen bulunmasının zorunlu olup olmadığı öğretide tartışmalıdır⁵⁹. Özellikle büyük miktarda malların (tonlarca ham petrolde olduğu gibi) satımında, bu malların bulunduğu bir antre-

53 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 358; Atamer, 148.

54 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 358.

55 İşyeri kavramına verilecek anlam, satım sözleşmesinin uluslararası niteliği, dolaşısıyla Konvansiyonun uygulama alanı bulup bulmayacağı konusunda da belirleyici olacaktır, ayrıntılı bilgi için bkz. Toker, 35 vd.

56 Erdem, Uygulama alanı, 95; Atamer, 49; Toker, 37.

57 "Bu antlaşmanın amacı çerçevesinde, (a) taraflardan birinin birden fazla işyerinin olması halinde, sözleşmenin akdi sırasında veya öncesinde taraflarca bilinen veya dikkate alınan koşullar değerlendirilerek sözleşme ve sözleşmenin ifası ile en yakın bağlantı içinde olan işyeri esas alınır. (b) taraflardan birinin hiçbir işyerinin olmaması halinde, mutad meskeni esas alınır" CISG m. 10. Tarafların birden fazla işyerinin bulunduğu ve bunlardan birinin sözleşmenin yapıldığı yer, diğerinin sözleşmenin ifa yeri ile sıkı ilişki bulunduğu hallerde hangisinin esas alınması gerektiği konusunda (değişik ihtimaller çerçevesinde) tartışmalar için bkz. Toker, 39.

58 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 357; Atamer, 147.

59 Tartışmalar için bkz. Atamer, 147.

ponun da, 31. maddenin ilk iki bendinin uygulama alanı bulmadığı hallerde, satıcı orada bulunmasa bile, eğer bu yer satıcının işyerinin bulunduğu şehir sınırları içinde ise, teslim yeri olarak kabul edilmesinin ticari hayatın ihtiyaçlarına daha uygun olacağı kabul edilmektedir⁶⁰.

Konvansiyonun 31. maddesinin (c) bendine benzer bir düzenleme Borçlar Kanununun 73. maddesinin (c) bendinde yer almaktadır. Burada tarafların aralarına herhangi bir anlaşma olmadığı ve ilk iki bendin kapsamına girmeyen bütün hallerde ifa yerinin borçlunun ikametgâhı olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle bu hallerde malların teslimi borçlu olarak satıcının ikametgâhında (veya işyerinde) gerçekleştirilecektir.

D. Sözleşmenin Kurulması Anında Nakil Halinde Bulunan Mallarda İfa Yeri

Sözleşmenin kurulduğu sırada gemi, tren vb taşıma araçlarında nakil halinde bulunan malların satımı halinde, taraflarca teslim yeri kararlaştırılmamışsa, bu mallar için teslim yerinin neresi olacağı tartışmalıdır. Mallar zaten taşıyıcıya teslim edilmiş olduğundan, bağımsız ilk taşıyıcıya teslim etmek suretiyle gönderme borcunu düzenleyen 31. maddenin (a) bendi burada uygulama alanı bulmayacaktır. Mallar satıcının işyerinde bulunmadığından (c) bendi uyarınca teslim yerini belirlemek uygun bir çözüm olmayacaktır. Aksi kararlaştırılmadığı sürece, satıcının malları alıcıya ulaştırma yükümlülüğü de olduğundan, varma yeri de ifa yeri olarak kabul edilemeyecektir.

Söz konusu tartışma ile ilgili olarak, nakil halindeki malların satımı halinde ifa yerinin 31. maddenin (b) bendi çerçevesinde tespit edilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁶¹. Gerekçe olarak, satım konusu malların belirli mallar olduğu ve sözleşme anında nerede bulduklarının taraflarca bilindiği gösterilmektedir. Nitekim nakil halindeki malların satımında hasar, aksi kararlaştırılmadığı sürece m. 68 uyarınca sözleşmenin kurulduğu anda alıcıya geçecektir.

Bu yaklaşım öğretide, sözleşmenin kurulduğu anda, malın bulunduğu yerin esas alınmasının, duruma göre okyanusun ortasındaki bir noktanın ifa yeri olarak kabul edilmesi sonucunu doğuracağı gerekçe-

⁶⁰ Atamer, 147.

⁶¹ UN DOC. A/CONF. 97/5. 30. Aksi yönde, Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 357.

siyle eleştirilmektedir⁶². Buna göre, malların ne ilk taşıyıcıya verildiği yer, ne de varma yeri ifa yeri olarak kabul edilebilecektir. Bu nedenle satım sözleşmesinde açıkça teslim yeri kararlaştırılmadığı sürece, borçlar hukuku anlamında teslim yerinin tespit edilemeyeceği savunulmaktadır⁶³.

Kanaatimizce, yetkili mahkemenin veya kanunlar ihtilafı kuralları çerçevesinde yetkili hukukun tespiti gibi, ifa yerine bağlanmış olan bazı sorunların çözümü açısından, mallar nakil halinde bulunsa bile ifa yerinin tespit edilmiş olması gerekir⁶⁴. Bu nedenle, sözleşmenin kurulması sırasında taşınmakta olan malların bulunduğu yer farazi olarak teslim yeri kabul edilmeli, belirtilen problemlerle karşılaşılması halinde hakkaniyete göre, varsa, taşıyıcının işyeri (gemi ile taşınmakta olduğu halde geminin bağlı olduğu sicil yeri gibi) alternatif teslim yeri olarak değerlendirilmelidir.

E. İfa Yerinin Taraflarca Kararlaştırılması

Uluslararası satışlarda, malların teslim yerinin, dolayısıyla ifa yerinin kararlaştırılmış olma ihtimali yüksektir. Bu halde satıcı sözleşme ile kararlaştırılan yerde malları teslim etmek zorundadır. Sözleşme ile belirli bir teslim yeri kararlaştırıldığının ispatı iddia eden tarafa aittir⁶⁵. Konvansiyonda, malın teslim yeri ile ilgili olarak, aranılacak ve gönderilecek borçlar öngörüldüğünden; malların teslimi konusunda bir götürme borcunun varlığını kabul edebilmek için, taraflar arasındaki anlaşmanın, uygulamaların ya da ticari teamüllerin açıkça bu konuya işaret etmesi gerekir⁶⁶. Örneğin malların taşınmasının asli edim olarak satıcıya yüklendiği hallerde götürme borcunun varlığı kabul edilmektedir⁶⁷. Bunun dışında, sözleşmede yer alan “free delivered”, “franco” ifadeleri, aksi öngörülmediği sürece, ifa yerini etkilemeyen, sadece

62 Atamer, 151.

63 Atamer, 152.

64 Türk hukukunda bir görüş, nakil halindeki malların satımı halinde ifa yerini, nakliyeye ilişkin senedin teslimi gereken yer olarak kabul etmektedir, Kalpsüz, 66.

65 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 364.

66 Hukukumuzda da özellikle ticari satışlarda

67 Atamer, 150.

taşıma masraflarının paylaşılmasını amaçlayan klozlar olarak görülmektedir⁶⁸.

Taraflar, malların teslimi ile ilgili olarak, sözleşmede INCOTERM'lere atıfta bulunulmak suretiyle de teslim yerini belirlemiş olabilirler. INCOTERM'ler, uluslararası satımlarda, malların sevk ve teslimine ilişkin kuralların yorumuna dair, Uluslararası Ticaret Odası tarafından yayınlanan broşürde yer alan klozlardır⁶⁹. Uygulamada sözleşmelerde, INCOTERM'lere atıfta bulunulması çok sık karşılaşılan bir durumdur. Hatta, tarafların INCOTERM'lere atıfta bulunup bulunmadıkları konusunda şüphe varsa, uygulamada yaygın ve tarafların bundan haberdar olmalarının muhtemel olması gerekçeyle atıfta bulduklarının varsayılması gerektiği kabul edilmektedir⁷⁰.

INCOTERM'ler sayesinde teslim yeri, bir şehir adının da ötesinde, liman, güverte, fabrika gibi daha spesifik olarak tespit edilebilmektedir. Taraflarca, sözleşmede, INCOTERM'lere atıfta bulunulmuş olması halinde, teslim yerinin tespiti, atıfta bulunulan INCOTERM'e göre farklılık arz etmektedir. INCOTERM'lerden, teslim yeri olarak satıcının işyerini öngören Ex Works klozu Konvansiyonun 31. maddesinin (b) ve (c) bentlerine karşılık olarak kabul edilmektedir⁷¹. F ve C grubu klozları, taşıma masraflarının alıcıda(C) veya satıcıda(F) olmasına göre konvansiyonun 31. maddesinin (a) bendi çerçevesinde değerlendirilmekte ve malın ilk taşıyıcıya teslim edildiği yer ifa yeri olarak kabul edilmektedir⁷². Götürme borçları düzenlenmemiş oldu-

68 Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 619; Ulrich Magnus, *Quo Vadis CISG?*, 223.

69 Şanlı/ Ekşi, 133. Uluslararası Ticaret Odası tarafından en son yayınlanan broşür, 2000 tarih ve 560 sayılı broşürdür. INCOTERM'ler 4 gruba ayrılmaktadır. Teslim şekillerinden her birinin İngilizce kısaltması kullanılarak oluşturulan bu gruplardan ilki satıcının malları kendi işyerinde hazır bulundurması anlamına gelen Ex Works'tir. İkinci olarak F grubu klozlarında satıcı, alıcının belirlediği taşıyıcıya malları teslim etmektedir. C grubunda satıcı, taşıma sözleşmesi yapmakla yükümlüdür, ancak yüklemenden sonraki hasarlardan sorumlu değildir. D grubu ise, teslim şekilleri içinde satıcının en fazla yükümlülük üstlendiği, malların varma yerine ulaştırılmasına kadar bütün masraf ve risklere katlandığı gruptur.

70 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 338.

71 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 365; Atamer, 149.

72 Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 365; Atamer, 149; Ulrich Magnus, *Quo Vadis CISG?*, 223.

ğundan, D grubu klozlarına karşılık gelen bir düzenleme Konvansiyonda yer almamaktadır. Bu grupta taşıma eylemi, varma yerine kadar satıcı tarafından organize edildiği ve bu ana kadar gerçekleşecek riskler de satıcının üzerinde olduğu için varma yeri ifa yeridir⁷³.

III. MALLARIN TESLİMİ AÇISINDAN İFA ZAMANI

A. Genel Olarak

Satıcının malları teslim borcunun ifa zamanı, borcun muaccel olduğu, alacaklı ve borçlu temerrüdünün gerçekleştiği anı tespit edebilmek açısından önem arz eden bir kavramdır. Satıcının malları teslim zamanı Konvansiyonun 33. maddesinde düzenlenmiştir. Bununla birlikte taraflar, teslimin ne zaman gerçekleştirileceği konusunda açık veya örtülü olarak anlaşmışlarsa, ifa zamanı öncelikle bu anlaşmaya göre tespit edilir⁷⁴. Konvansiyonun 33. maddesinde de ifa zamanı, taraf iradeleri göz önünde bulundurularak, teslim için herhangi bir tarihin kararlaştırılmış olup olmamasına göre üç bent halinde düzenlenmiştir.

Borçlar Kanununda ifa zamanı, 74 ve 82. maddeler arasında düzenlenmiştir. Borçlar Kanununda da esas olan, taraf iradeleridir. Malların teslim zamanına ilişkin olarak, taraflar arasında herhangi bir anlaşma yoksa bu takdirde Borçlar Kanununun ifa zamanına ilişkin hükümleri uygulama alanı bulur⁷⁵. Kanunumuzda da taraf iradelerinin yorumlanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Özellikle taraflar arasında ödeme için tarih kararlaştırıldığı hallerde, irade beyanlarının nasıl yorumlanması gerektiği konusunda Borçlar Kanununun 76. maddesinde ayrıntılı düzenleme getirilmiştir. Buna benzer bir düzenleme Konvansiyonda yer almamaktadır. Bu boşluğun ulusal hukuklardaki düzenlemeler göz önünde bulundurularak doldurulması gerektiği kabul edilmektedir⁷⁶.

73 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 366; Atamer, 149.

74 Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 621; Gabriel, 114; Atamer, 161.

75 Feyzioglu, 233.

76 Erdem, 72.

B. Teslim Tarihinin Kararlaştırılmış Olması Halinde İfa Zamanı

1. Teslim İçin Belirli Bir Tarihin Saptanmış Olması (CISG m. 33/I-a)

Her konuda olduğu gibi ifa zamanı konusunda da taraf iradelerine öncelik tanıyan Konvansiyon, tarafların ifa zamanı konusunda düzenleme yapmış olmaları olasılığını öncelikli olarak düzenlemiştir. Konvansiyonun 33. maddesinin (a) bendine göre, *sözleşme ile belirlenmiş veya sözleşme ile belirlenebilir bir tarih varsa, satıcı malları bu tarihte teslim etmek zorundadır*. Teslim yerine göre satıcı; belirlenen bu tarihte, malları, ilk taşıyıcıya teslim etmek ya da malların bulunduğu yerde veya işyerinde alıcının tasarrufuna hazır bulundurmak zorundadır⁷⁷. Konvansiyon, alıcının rızası olmaksızın, bu tarihten önce malların teslimine imkân vermemektedir (m. 52/ I). Bu tarihte teslimin yapılmamış olması ise, sözleşmenin ihlali anlamına gelir (m. 45/I)⁷⁸.

Taraflarca belirli bir tarihin (fix date) kararlaştırılması, takvimde belirli bir güne atıfta bulunmak suretiyle yapılabilir. Bununla birlikte, ne zaman gerçekleşeceği belirli olan bir olaya veya bu olaydan belirli bir süre sonrasına atıfta bulunmak suretiyle de tespit edilebilir, “yılbaşında” ya da “paskalyadan onbeş gün sonra” gibi. Atıf yapılan olayın ne zaman gerçekleşeceği objektif olarak tespit edilebilmelidir⁷⁹. “Mümkün olan en kısa süre içinde” veya “mümkün olan en hızlı şekilde” gibi ifadeler (a) bendi çerçevesinde belirli bir tarih olarak kabul edilmemekte, (c) bendi kapsamında değerlendirilmektedir⁸⁰. Sözleşmede teslim için öngörülen tarihin bağlayıcı olmadığı kararlaştırılmış olması halinde ise, belirlenen bu tarihten itibaren yine (c) bendi kapsamında “makul bir süre içinde” teslim gerçekleştirilmelidir⁸¹.

Sözleşme kurulduğu sırada teslim tarihi belirlenmiş olmamakla birlikte, sonradan, alıcının bildirim üzerine teslimin gerçekleştirilece-

77 UN DOC. A/CONF. 97/5, 32.

78 Az miktarda malın bir gün gecikmeli olarak teslim edildiği bir olayda mahkeme, teslim tarihi olarak belirli bir tarihin kararlaştırılmış olmasına rağmen sözleşmenin esaslı bir ihlalinin olmadığına karar vermiştir, Landgericht, Oldenburg, Germany, 27.03.1996, Unilex, naklen, Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 624.

79 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 396.

80 Huber/ Widmer, aynı yer.

81 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 399.

ğinin kararlaştırıldığı bir olayda mahkeme, bu durumu, 33. maddenin (a) bendi kapsamında değerlendirmiştir⁸². Öğretide ise bildirim içeriğine göre ayırım yapılmaktadır. Alıcı bildirimde bulunurken belirli bir tarih öngörürse bu durumda (a) bendi uygulanmalıdır; ancak alıcı, bildirimde bulunduğu tarihten itibaren belirli bir süre içinde teslimin gerçekleşmesini isterse, bu durum (b) bendi kapsamında belirli bir zaman dilimidir⁸³.

Teslim tarihinin sözleşmeden belirlenebilir (determinable time) olması halinde veya gerçekleşecek bir olaya atıfta bulunulması halinde tarafların beyanları Konvansiyonun 8. maddesi çerçevesinde değerlendirilerek sonuca ulaşılmalıdır⁸⁴.

Belirlenen tarihte satıcı, teslim borcunu, iş saatleri dâhilinde her an ifa edebilir⁸⁵. Bununla birlikte taraflar, tarihin yanı sıra teslim saatini de kararlaştırabilirler. Teslim tarihi olarak belirli bir tarihin kararlaştırıldığını ispat yükü alıcının üzerindedir⁸⁶. İspat edilemediği takdirde 33. maddenin (c) bendi çerçevesinde ifa zamanı tespit edilerek sonuca ulaşılır⁸⁷.

Hukukumuzda da tarafların belirli bir tarihi teslim tarihi olarak kararlaştırmaları mümkündür. Bu hallerde vade söz konusu olur. Vade tarafların açık veya zımni anlaşmalarına dayanabileceği gibi, işin mahiyetinden de anlaşılabilir⁸⁸. Hukuki sonuçlarına göre vade, olağan, belirli ve kesin vade olarak ayırma tabi tutulmaktadır⁸⁹. Gerçekleşmesi muhtemel ancak ne zaman gerçekleşeceği bilinmeyen olaya atıf yapmak suretiyle de vade kararlaştırılabilir. Ancak bu olayın gerçekleşmesinin şüpheli olmaması gerekir, aksi takdirde vade değil şart söz

82 CLOUT case No. 338 (Oberlandesgericht hamm, Germany, 23.06.1998), naklen A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/33, 2.

83 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 398.

84 UN DOC. A/CONF. 97/5, 32; Henry Gabriel, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 350.

85 Atamer, 161.

86 A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/33, 4.

87 Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 400.

88 Oğuzman/ Öz, 238; Eren, 909.

89 Kılıçoğlu, 397.

konusu olabilecektir⁹⁰. Kanunun 79. maddesinde, vadenin uzatılması halinde⁹¹ ifa zamanı tespit edilirken, yeni mehilin önceki mehilin sonra erdiği günü takip eden günden başladığı hüküm altına alınmıştır. Konvansiyonda ise, vadenin uzatılmasına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

2. Teslim İçin Belirli Bir Zaman Diliminin Saptanmış Olması (CISG m. 33/I-b)

Konvansiyonun 33. maddesinin (b) bendinde satıcının, malları, sözleşme ile belirlenmiş veya sözleşmeye dayanarak belirlenebilir bir zaman dilimi varsa, koşullardan tarih saptama yetkisinin alıcıda olduğu anlaşılmadıkça, bu zaman dilimi içinde herhangi bir anda teslim etmek zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır. Kararlaştırılan zaman dilimi içerisinde, malları hangi anda teslim edeceğine karar verme yetkisi kural olarak satıcıya bırakılmıştır⁹². Sözleşmede açıkça kararlaştırılmış olmasa bile, tarafların zımnî iradelerinden veya durumun özelliklerine göre, bu yetkinin alıcıda olduğunun kabul edilebileceği savunulmaktadır. Buna göre, taşımanın alıcı tarafından organize edildiği, INCOTERM'lerden F grubu gibi klozlara atıf yapılan hallerde, belirlenen zaman dilimi içinde malların ne zaman teslim edileceğine alıcı karar vermelidir⁹³.

Belirli bir zaman diliminin tespiti, “mayıs ayı içinde”, “aralığın sonuna kadar” gibi değişik şekillerde yapılabilecektir. Periyodun sonuna kadar satıcı, malı hangi anda teslim edeceği konusunda serbesttir. Bu noktada, belirlenen zaman dilimi içinde yer alan resmi tatil ve hafta sonu günlerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği çözülmesi gereken bir sorundur. Öğretide, Konvansiyonun m. 20/II hükmü kıyasen uygulanarak, sürenin hesabına tatil günlerinin dâhil edilmesi, ancak son günün bir tatil gününe rastlaması halinde ilk iş gününün süreye

⁹⁰ Oğuzman/ Öz, 239; Tunçomağ, 686.

⁹¹ Taraflar iradeleriyle, açık veya örtülü olarak vadeyi uzatabilirler, Eren 911; Oğuzman/ Öz, 238.

⁹² UN DOC. A/CONF. 97/5, 32; A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/33, 2; Honnold, 297; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 396.

⁹³ UN DOC. A/CONF. 97/5, 32; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 397; Atamer, 162.

dâhil edilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁹⁴. Teslim yerindeki tatil günleri esas alınmalıdır⁹⁵.

Teslim için belirli bir zaman diliminin tespit edilmiş olduğunu veya bu zaman dilimi içinde belirli bir tarihi teslim tarihi olarak seçme yetkisinin kendisine ait olduğunu ispat yükü alıcının üzerindedir⁹⁶.

Taraflarca, malların teslimi için, belirli bir zaman diliminin kararlaştırılmasını öngören bu düzenlemeye benzer bir düzenleme, Borçlar Kanununun 76. maddesinin III. fıkrasında öngörülmüştür. Burada, belirli bir zaman dilimi içinde ifa edilmesi gereken bir borcun, bu sürenin bitmesinden önce ifa edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Konvansiyon çerçevesinde de, ifanın belirlenen zaman dilimi sona ermeden ifa edilmesi gerektiği kabul edildiğinden; Kanunun söz konusu düzenlemesi, Konvansiyonla paraleldir. Buna karşılık Kanunda, belirlenen zaman dilimi içinde teslim anını saptama yetkisinin satıcı veya alıcıdan hangisine ait olacağı konusunda açıklık yoktur.

C. Teslim Tarihinin Kararlaştırılmamış Olması Halinde İfa Zamanı (CISG m. 33/I-c)

Malların ne zaman teslim edileceğinin taraflarca kararlaştırılmadığı ve durumun özelliklerinden de böyle bir zamanın tespit edilemediği diğer bütün hallerde *satıcı, malları, sözleşmenin kurulmasından itibaren makul bir süre (reasonable time) içinde teslim etmek zorundadır* (CISG m. 33/I-c). Sözleşmenin kurulduğu an, Konvansiyonun 23. maddesine göre tespit edilir. Buna göre sözleşme, kabul beyanının, Konvansiyona uygun olarak hüküm doğurduğu anda kurulmuş sayılır. Malların teslimi için gereken makul süre de bu andan itibaren işleme-ye başlar⁹⁷.

Makul süreden ne anlaşılması gerektiği konusunda Konvansiyonda açıklık yoktur. Öğretide, içinde bulunulan durumun koşullarına göre, malların teslimi için yeterli olan süre olarak tanımlanan⁹⁸ bu sürenin, dürüstlük kuralları çerçevesinde, her olayın koşullarına göre

94 Atamer, 162.

95 Atamer, 162.

96 A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/ 33, 4; Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond. 624.

97 Atamer, 163.

98 A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/33, 3; Ulrich Magnus, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond. 623.

tespit edilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁹⁹. Sürenin tespitinde koşullar değerlendirilirken, her iki tarafın çıkarlarının da gözetilmesi gerekir¹⁰⁰. Alıcı açısından, malların tesliminin gerektirdiği aciliyet; satıcı açısından ise teslim edilecek malın niteliği, miktarı, belirli bir stokta hazır bulunması ya da üretilecek olması gibi durumlar makul sürenin tespitinde göz önünde bulundurulmalıdır¹⁰¹. Makul sürenin aşıldığını iddia eden tarafın bunu ispatla yükümlü olduğu kabul edilmektedir¹⁰².

Konvansiyonun bu düzenlemesine benzer bir düzenleme Kanununun 74. maddesinde yer almaktadır. Burada vade kararlaştırılmadığı veya işin mahiyetinden de anlaşılmadığı takdirde, borcun hemen ve derhal icrasının talep olunabileceği hüküm altına alınmıştır. Düzenlemede yer alan “derhal” ifadesi öğretide, borçlunun, edimi yerine getirebilmesi için dürüstlük kuralları çerçevesinde ihtiyaç duyduğu süre olarak kabul edilmektedir¹⁰³. Bu nedenle, Konvansiyonda yer alan “makul süre” ile Kanunda yer alan “derhal” ifadesine öğretide atfedilen anlam paraleldir.

IV. BELGELERİN TESLİMİ AÇISINDAN İFA YERİ VE ZAMANI

Konvansiyonun 34. maddesinde, *satıcının mallara ilişkin olarak vermesi gereken belgeler varsa, bunları sözleşmede öngörülen zamanda, yerde ve şekilde vermesi gerektiği öngörülmüştür*. Düzenlemede hangi belgelerin verilmesi gerektiği konusunda açıklık yoktur. Bu nedenle, verilmesi gereken belgeler, ulusal hukukların düzenlemeleri, tarafların aralarında kararlaştırdıkları teslim şekilleri veya teamülere göre tespit edilecektir. Alıcının, malların zilyetliğini kazanabilmesi, malları gümrükten çekip ithal edebilmesi ve taşıyıcı veya sigortacı-

⁹⁹ UN DOC. A/CONF. 97/5, 32; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 400; Atamer, 163.

¹⁰⁰ Gabriel, 115.

¹⁰¹ Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 401; Henry Gabriel, The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 350; Atamer, 163.

¹⁰² Alejandro M. Garro. The Draft UNCITRAL Digest and Beyond, 373; Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 402.

¹⁰³ Eren, 907; Oğuzman/ Öz, 241.

ya karşı taleplerini yöneltebilmesi için gereken belgeler bu kapsamda değerlendirilmektedir¹⁰⁴.

Hükümde, belgelerin teslim yeri ve zamanı konusunda özel bir düzenleme öngörülmemiş sadece taraf iradelerine atıfta bulunulmuştur. Bu nedenle, belgelerin teslim yeri ve zamanını konusunda öncelikle taraflar arasında açıkça bir anlaşma olup olmadığına bakılmalıdır. Sözleşmede bu yönde bir düzenleme yoksa bu takdirde, Konvansiyonun 9. maddesi çerçevesinde, tarafların, uygulanmasını kabul ettikleri teamüllere ve aralarında yerleşmiş olan uygulamalara bakılarak, dürüstlük kuralları çerçevesinde belgelerin nerede ve ne zaman teslim edilmesi gerektiğine karar verilmelidir¹⁰⁵.

Uygulamada, taraflarca kararlaştırılan ödeme usulleri veya sözleşmede kullanılan standart terimler, genellikle, belgelerin teslim yeri ve zamanı konusunda belirleyici olmaktadır. Örneğin, ödemenin gerçekleştirilmesi için akreditif açılması halinde, belgelerin teslim yeri, alıcının bankasının, satıcının kendi ülkesindeki muhabir bankanın bulunduğu yer olacaktır.

Taraflar arasındaki sözleşme, uygulama veya teamüllerden hiçbiri ile sonucuna ulaşamadığı takdirde belgelerin nerede teslim edilmesi gerektiği konusunda öğretide farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre, malların teslim edilmesi gereken yer, aynı zamanda belgelerin de teslim edilmesi gereken yer olarak kabul edilmelidir¹⁰⁶. Başka bir görüşe göre ise, şüphe halinde; satıcının, belgeleri riski kendi üzerinde olmak üzere alıcının işyerine göndermesi gerekir¹⁰⁷. Sözleşmede FOB¹⁰⁸ klotuna atıf yapılan bir olayda mahkeme, satıcının, malların tür ve bedelini gösteren faturaları alıcıya ulaştırmakla yükümlü olduğuna karar vermiştir¹⁰⁹.

¹⁰⁴ Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 625; Atamer, 166; Gabriel, 117; Huber/Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 339.

¹⁰⁵ Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 404; Atamer, 166.

¹⁰⁶ A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/34, 2; Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 626.

¹⁰⁷ Huber/ Widmer, *Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 405.

¹⁰⁸ Free on Board (gemi bordasında teslim).

¹⁰⁹ *Commopromex, Arbitration, Mexico*, 29 Nisan 1996, Unilex, naklen Ulrich Magnus, *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond*, 625.

Belgelerin teslim zamanı konusunda taraflarca hiçbir şekilde belirleme yapılmadığı takdirde sonuca ulaşmak daha kolaydır. Nitekim satıcı, malları teslim yükümlülüğü çerçevesinde, alıcının malların zilyetliğini kazanabilmesini sağlaması gereken zamanda belgeleri de ulaştırmış olmak zorundadır¹¹⁰. Bu olasılıkta dahi belgelerin teslim zamanı konusunda sonuca ulaşamıyorsa, makul bir süre içinde belgelerin alıcıya teslim edilmesi gerektiği kabul edilmektedir¹¹¹.

Kanunda, malları temsil eden belgelerin teslim yeri ve zamanı konusunda herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bununla birlikte, mala ilişkin belgelerin verilmesi, satıcının, malı teslim ve mülkiyeti devretme asli edim yükümlerine eşlik eden yan edim yükümüdür¹¹². Öğretide, yan edim yükümleri¹¹³ ile yan yükümlerin¹¹⁴ ifa yerinin, işin mahiyetinden aksi anlaşılmadığı sürece, asli edimin ifa yeri olduğu kabul edilmektedir¹¹⁵.

¹¹⁰ A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/34, 2.

¹¹¹ Huber/ Widmer, Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), 404; Atamer, 169.

¹¹² Serozan (Hatemi/Arpacı), 76.

¹¹³ Sözleşmenin tipini belirleyen edim yükümleri asli edim yükümleridir. Yan edim yükümleri ise, sözleşmenin içeriğine bağlı olarak kanundan, sözleşmeden veya dürüstlük kuralından doğan; asli olmayan, dolayısıyla sözleşmenin tipini belirlemeyen ancak asli edime tabi ve ikinci derecede nitelik ve amaç taşıyan edimlerdir. Yan edimler asli edime oranla tali nitelikte olmakla birlikte, asli edimden bağımsız bir amaca sahip olduklarından asli edim yükümünden bağımsız olarak talep ve dava edilebilir, Eren. C. I, 39.

¹¹⁴ Yan yükümler, sözleşmeden kaynaklanan asli ve yan edim yükümlerinin dışında kalan diğer bazı yükümleri ifade etmektedir. Genel olarak dürüstlük kuralı ve güven ilişkisinden kaynaklanan bu yükümlerin en önemli özellikleri, asli ve yan edim yükümlerine bağımlı bir nitelik taşımaları, bağımsız bir varlığa sahip olmadıklarından dolayı da, borçlunun yan yükümlere aykırı davranması halinde, alacaklı tarafından ayrıca talep ve dava edilememeleridir. Satım sözleşmesinde, satılan malın temin edilip hazır bulundurulması, alıcıya teslim edilinceye kadar iyi bir yerde ve özen içinde muhafaza edilmesi, malın niteliği hakkında alıcının aydınlatılması; satıcının malı teslim borcuna bağlı birer yan yükümdür, Eren, C. I, 43-45.

¹¹⁵ Eren, 900; Oğuzman/ Öz, 245. Asli edim yükümlerinin dışında kalan yükümler için kesin bir kural koymanın mümkün olmadığı, her olayın özelliğine göre genel hükümler çerçevesinde ifa yerinin tespit edilmesi gerektiği yönünde, Kalpsüz, 38.

SONUÇ

Sonuç olarak, Konvansiyonun satıcının edimleri açısından ifa yeri ve zamanına ilişkin düzenlemelerinin Borçlar Kanunumuzda yer alan düzenlemelerle büyük ölçüde örtüşmekte olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Öncelikle, hem Konvansiyonda hem de Borçlar Kanununda ifa yeri ve zamanının tespiti öncelikle taraf iradelerine bırakılmıştır. Ancak taraf iradelerinin yorumu konusunda, düzenlemelerin uygulama alanları farklı olduğundan daha dikkatli davranılması gerekmektedir. Her iki düzenleme arasında yer alan farklılıklar, Borçlar Kanununun genel ve ulusal bir kanun, Konvansiyonun ise, özellikle satım sözleşmesine özgü ve uluslararası bir düzenleme olmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim bu nedenle, Konvansiyonda malın teslimi açısından gönderme borcu öncelikli olarak düzenlenmiştir. Hâlbuki Kanunumuzda, gönderme borcu yer almamaktadır. Bunun haricinde, malların teslim yeri olarak, malın bulunduğu yer ve son çare olarak satıcının işyerini esas alan hükümler her iki düzenlemede de paraleldir.

Malın teslim tarihi olarak, vadenin veya belirli bir zaman diliminin kararlaştırılması halinde veya teslim tarihi kararlaştırılmaması halinde satıcının makul süre içinde teslimatı gerçekleştirilmesi gerektiği ve makul süreden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin yaklaşımlar da her iki düzenlemede örtüşmektedir. Borçlar Kanununda yer verilmeyen, malları temsil eden belgelerin teslim yeri ve zamanının Konvansiyonda ayrıca düzenlenmiş olmasının nedeni ise, bu uygulamanın esas olarak uluslararası satımlarda söz konusu olmasıdır.

Satıcı açısından ifa yeri ve zamanına ilişkin hükümlerini, Türk Borçlar Kanunu ile karşılaştırmalı olarak incelediğimiz, uluslararası satım hukukunun yeknesaklaştırılması amacıyla hazırlanan Konvansiyon'a Türkiye taraf değildir. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi, kanunlar ihtilafı kurallarının Konvansiyona taraf bir ülkenin hukukuna atıf yapması halinde Konvansiyon, ülkemizde de, atıf yapılan ülkenin iç hukukunun bir parçası olarak uygulama alanı bulacaktır. Amerika, Fransa, Rusya, Çin gibi dünyanın büyük ticaret ülkeleri başta olmak üzere, Türkiye'nin bağlantılı olduğu birçok ülke Konvansiyona taraftır. Bu nedenle, uluslararası satım sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünün yeknesaklaştırılabilmesi için Türkiye'nin de Konvansiyon'a taraf olması gerekmektedir.

KISALTMALAR

b.	:Bent
BATİDER	:Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
c.	: Cümle
C.	: Cilt
CISG	:United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods
CLOUT	:Case Law on UNCITRAL Texts
dn.	:Dipnotu
EFTA	:European Free Trade Association
f.	:Fıkra
İBD	:İstanbul Barosu Dergisi
INCOTERM	: International Commercial Terms
İTO	:İstanbul Ticaret Odası
İÜHFM	:İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
m.	:Madde
No	:Numara
S.	:Sayı
T.C.	:Türkiye Cumhuriyeti
ULIS	:Uniform Law on the International Sale of Goods
U.N.	:United Nations
UNCITRAL	:United Nations Commission, on International Trade Law
vb.	:Ve benzeri
vd.	:Ve devamı
vs.	:Ve sair

KAYNAKÇA

Akıntürk, Turgut: Borçlar Hukuku, 10. Bası, İstanbul 2004.

Atamer, Yeşim M.: Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları, İstanbul 2005.

- Bernstein, Herbert/ Lookofsky, Joseph:** Understanding the CISG in Europe, Second Edition, Kluwer Law International, New York 2003.
- Erdem, Ercüment:** “Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Satım Sözleşmesi), BATİDER, Y. 1992, C. 16, S. 3, 35 vd.
- Erdem, Ercüment:** “Uluslararası Mal Satışlarında 11 Nisan 1980 Tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Uygulama Alanı”, İzmir Barosu Dergisi, Y. 54, S. 1, Ocak 1989, 90 vd. (Uygulama Alanı).
- Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8. Bası, İstanbul 2003.
- Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I, C. III, İstanbul 1994.
- Feyzioğlu, Feyzi N.:** Borçlar Hukuku, Akdin muhtelif Nevileri, C. I, 4. Bası, İstanbul 1980.
- Ferrari, Franco:** Quo Vadis CISG?, Celebrating the 25th Anniversary of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, European Law Publishers, Bruylant 2005.
- Ferrari, Franco/ Flechtner, Harry/ Brand, Ronald A.:** The Draft UNCITRAL Digest and Beyond: Cases, Analysis and Unresolved Issues in the U.N. Sales Convention, European Law Publishers, London 2004.
- Gabriel, Henry Deeb:** Contracts for the Sale of Goods: A Comparison of Domestic and International Law, Oceana Publications, New York 2004.
- Hatemi/ Serozan/Arpacı:** Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul 1992.
- Honnold, O. John:** Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, Second Edition, Kluwer Law and Taxation Publishers, Boston 1991.
- Kalpsüz, Turgut:** Ticari Satışta İfa Mahalli, Ankara 1960.
- Kaplan, Yavuz:** “1980 Tarihli Birleşmiş Milletler Viyana Sözleşmesi Çerçevesinde, İnternet Ortamında Bilgisayar Programı Satış Sözleşmesi”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Prof. Dr. Ergin Nomer’e Armağan, Yıl 22, S. 2, 2002, 325 vd.
- Kılıçoğlu, Ahmet m.:** Borçlar Hukuku genel Hükümler, 7. Bası, Ankara 2006.

- Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2. Bası, İstanbul 1998.
- Reisoğlu, Safa:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, İstanbul 2006.
- Schlechtriem, Peter/ Schwenger, Ingeborg:** Commentary on the U.N. Convention on the International Sale of Goods (CISG), Second (English) Edition, Oxford University Press, New York 2005.
- Şanlı, Cemal/ Ekşi, Nuray:** Uluslararası Ticaret Hukuku, 2. Bası, İstanbul 2003.
- Tiryakioğlu, Bilgin:** Taşınır Mallara İlişkin Milletlerarası Unsurlu Satım Akitlerine Uygulanacak Hukuk, Ankara 1996.
- Toker, Ali Gümrah:** 11 Nisan 1980 Tarihli Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin (Vi-yana Sözleşmesi) uygulama alanı, Ankara 2005.
- Tunçomağ, Kenan:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, 6. Bası, İstanbul 1976.
- Von Tuhr, Andreas:** Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, C. 1-2, Çeviren: Cevat Edge, Ankara 1985.
- Yavuz, Cevdet:** Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 3. Bası, İstanbul 2003.

Elektronik veri tabanlı kaynaklar

Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods Prepared by the Secretariat, UN DOC. A/CONF. 97/5, <http://www.cisg-online.ch/cisg/materials-commentary.html>.

UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, A/ CN.9/ SER.C/ DIGEST/ CISG/, http://www.uncitral.org/uncitral/en/case_law/digests/cisg.html.